Írta: Új Szó
2005. augusztus 10. szerda - Módosítás: 2005. augusztus 10. szerda

Idén az alsósztregovai Madách-kastélyban találkoztak a fiatal szlovákiai magyar írók Mivel a kis Nógrád megyei település genius locijának megteremtésében Az ember tragédiájának szerzõje nyilvánvalóan oroszlánrészt vállalt, a témaválasztásra vonatkozó sugallat nem csupán várható, hanem szinte elvárható is volt. Idén az alsósztregovai Madách-kastélyban találkoztak a fiatal szlovákiai magyar írók Mivel a kis Nógrád megyei település genius locijának megteremtésében Az ember tragédiájának szerzõje nyilvánvalóan oroszlánrészt vállalt, a témaválasztásra vonatkozó sugallat nem csupán várható, hanem szinte elvárható is volt. Ráadásul az elõadások és beszélgetések többségének – ha nem is a nagy drámaköltõ dolgozószobája, a híres „oroszlánbarlang” – az ódon Madách-kastély díszterme adott otthont. Más kérdés, hogy literatúránk északi géniusza az utóbbi évtizedekben nem serénykedik se számottevõ színpadi mûvek garmadájának megszületését, se a drámaértelmezésre fogható ítészek valamelyes elszaporodását inspirálni. Ami korántsem jelenti azt, hogy a felhozatal e tekintetben olyan szûkös lenne, mint amilyet most Alsósztregován tapasztalhattunk. No persze a témamegjelölés ellenére az idei rendezvénysorozat célja sem egyetlen terület kimerítõ körbejárása volt. Nem is lett volna ennek értelme, hiszen a résztvevõk köre, mint mindig, most is meglehetõsen heterogén képet mutatott. A pályakezdõk számára kiírt Pegazus Alkotópályázat díjazottjain kívül – akik afféle jutalomüdülésként érkeztek a táborba – szép számban képviseltették magukat irodalmunk különbözõ nemzedékei és például a szlovákiai magyar könyvkiadók is. Az idõjárás az írótábor korábbi helyszínein – a gombaszögi völgyben és a martosi Feszty-emlékparkban – mindvégig kegyes volt a szépirodalom mûvelõihez. Most azonban éppen az idõ tájt pityeredett el a firmamentum, amikor a mintegy negyven literátor elindult a hajdani Madách-birtokra. És nem segített az esõûzõ ráolvasás sem, csak egyre jobban belelovalta magát: kisebb-nagyobb intenzitással az utolsó nap délelõttjéig megállás nélkül siratta magát. A vészterhes fellegek ellenére is összesereglett táborlakókat házigazdaként Jarábik Gabriella, a Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeumának igazgatónõje, majd Hodossy Gyula, a Szlovákiai Magyar arók Társaságának elnöke üdvözölte. A megnyitót követõen a résztvevõk megtekintették a kastély állandó kiállításait: Zichy Mihálynak, Kass Jánosnak és Nagy Zoltánnak a Tragédiához készült illusztrációit, a szemléletes formában elrendezett színháztörténeti áttekintést, valamint a Madách Imre életét és munkásságát bemutató tárlatot. Este a szálláshelyen – a helyi termálfürdõben – az írótábor díszvendégének, Kukorelly Endrének a szerzõi estjével folytatódott a program. A neves íróval N. Tóth Anikó beszélgetett. Szó esett a pályakezdés körülményeirõl, az irodalmi hatásokról és mûhelyekrõl, a különbözõ kortárs irodalmi kánonok kialakulásáról, eltéréseirõl és anomáliáiról éppúgy, mint a Magvetõ Könyvkiadóról, amely a nyolcvanas években megjelent Kukorelly-köteteket gondozta és a pécsi Jelenkorról, amelynek kiadásában a szerzõ rendszerváltás utáni könyveinek többsége látott napvilágot. Kukorelly nagy elismeréssel szólt a pozsonyi Kalligram határokon átívelõ, a magyar literatúra egészét, sõt a közép-európai nemzeti irodalmakat is szem elõtt tartó kiadói koncepciójáról. A Budapesten élõ író legutóbbi két könyvét már a Kalligramnál jelentette meg. Az azóta második kiadásban is megjelent TündérVölgy avagy Az emberi szív rejtelmeirõl címû nagyregénye – amelyet tavaly Palládium- és Márai Sándor-díjjal jutalmaztak – az utóbbi évek egyik legnagyobb irodalmi szenzációja volt. Gyermekversgyûjteménye pedig Samunadrág címmel a közelmúltban látott napvilágot. Az izgalmas párbeszéd éjszakába nyúló, kötetlen, ám igencsak tartalmas eszmecserével folytatódott. A meghitt beszélgetésnek az esõcsatornák monoton, szûnni nem akaró gurgulázása adott zenei aláfestést. Az esõ másnap reggelre sem állt el, de a táborlakók kultúrszomját jottányival sem tudta csillapítani. És erre a Madách-kastélyban a délelõtt folyamán két elõadás is kísérletet tett – az elõbbi jóval nagyobb

sikerrel, mint az utóbbi. Az elsõ elõadó Németh Zoltán volt, aki a költõ Parti Nagy Lajos színpadi játékairól szólott. Nagyszerû drámaelemzéseinek bevezetéseként Németh ismertette a Parti Nagy-színdarabok körüli filológiai bonyodalmakat. Megtudhattuk például, hogy az irodalomtörténészeknek mindeddig még olyan alapkérdésben sem sikerült azonos álláspontot kialakítaniuk (sõt, egymásnak ellentmondó nyilatkozatai arra engednek következtetni, igazában magának az életrajzi szerzõnek sem), hogy hány drámát is írt valójában Parti Nagy Lajos. A különbözõ színpadra alkalmazások és átdolgozások szövevényeiben, úgy tûnik, Németh Zoltánnak sikerült végre rendet vágnia. Ha jól értettem (amire természetszerûleg semmilyen garancia sincs), a PNL-darabok – a tudomány mai állása szerint – bemutatásuk idõrendjében a következõk: Gézcsók; Ibusár (megállóhely); (Sárbogárdi Jolán:) A test angyala; Mauzóleum. (Zárójelben a korábbi címváltozatokra vonatkozó kiegészítések szerepelnek.) Aki nálamnál megbízhatóbb forrásra vágyik, és drámáinak értõ vizsgálata mellett Parti Nagy verseinek, tárcáinak és regényének kiváló elemzését is szívesen elolvasná, az talán már jövõre beszerezheti Németh Zoltánnak az életmû (eddigi) egészérõl átfogó képet nyújtó monográfiáját. A könyv egyébként a Kalligram Tény és való címû kismonográfia-sorozatában jelenik majd meg, amelyben korábban sok egyéb mellett egy Kukorellyrõl szóló értekezés is napvilágot látott. A délelõtt második fele úgy alakult, hogy a beharangozott Zalán Tibor helyett – aki jelenésének idõpontjában nem jelent meg – e sorok írójának kellett beugrania. A beugró mi mást tehetett, saját félbeszakadt színházi karrierjének emlékezetes beugrásait választva vezérfonalul, versmondás és -írás, színház és szépirodalom kapcsolatáról elmélkedett, személyes hangot megütve – és nyilván nem eléggé összeszedetten. Ebédre aztán csuromvizesen, szomjasan Bettes István is megérkezett a gömöri kerékpártúráról. Délután Barak László legújabb, Retúr a pokolba címû verseskötetével ismerkedhettek meg a táborozók. A közelmúlt gengsztervilágának rettenetes történéseit feldolgozó, a bûn legmélyebb bugyraiba is leszálló nagy ívû poémából nemrég egy összeállítás is készült. Elõször ezt a Gágyor Péter válogatásában és rendezésében megjelent CD-t hallgathatták meg az egybegyûltek, melyen Tóth Rita és Gál Tamás megdöbbentõ hitelességgel tolmácsolja a nem éppen szívderítõ szövegeket. Ezt követõen pedig Szászi Zoltán beszélgetett a szerzõvel a nagy sikerû könyv születésének körülményeirõl. A könyvbemutatót követõen, fittyet hányva a szemerkélõ esõre, az írók népes csoportja kivonult a kastély parkjába, hogy Madách Imre sírja, s a föléje magasodó, Rigele Alajos alkotta síremlék elõtt a Tragédia szerzõjére emlékezzen. Az utolsó vacsora után Both Eszter, a kolozsvári Állami Magyar Színház tagja tartott elõadást a félmúlt és a jelen erdélyi magyar színházi életérõl, melyhez a korábban romániai magyar hivatásos színészként is tevékenykedõ Márkus Barbarossa János fûzött kommentárokat – hol kiegészítés, hol pontosítás gyanánt, hol pedig kifejezetten különvéleményének adva (olykor éles) hangot. A sok egyéb mellett költõként, hangszerkészítõként és régiségkereskedõként is ismert Márkus Barbarossát különben nemrég választották meg az Erdélyi Magyar arók Ligájának elnökévé. A vitába torkolló elõadás után következtek a felolvasások, melyeknek megint csak az éjszaka vetett véget. Az írótábor utolsó, másnap délelõtti mûsora az a beszélgetés volt, amelyet Németh Zoltán folytatott N. Tóth Anikóval, aki nemzedékének hazai tagjai közül talán a leghivatottabb arra, hogy a Színház és irodalom témakörben nyilatkozzon. Õ ugyanis a kiválasztott kevesek közé tartozik: szépírói tevékenysége mellett drámaszerzõként, sõt rendezõként is letette a névjegyét. Olyan szépen, olyan lelkesen és elkötelezetten beszélt, hogy – harmadnapra – még az esõ is elállt. Sajnos, az írótábor ezzel véget is ért. HIZSNYAI ZOLTÁN